

PAWEŁ MARCIN BEYGA

Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Naukowej o charakterze interdyscyplinarnym pt. *Jakie będzie chrześcijaństwo przyszłości? Doświadczenie religijne, kultura i racjonalność wiary w twórczości Romano Guardiniego*, Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, 28 maja 2019 r.

W 2018 r. minęło pół wieku od śmierci katolickiego teologa oraz filozofa Romano Guardiniego. Ten niemiecki myśliciel włoskiego pochodzenia poświęcił większą część swojego życia pracy akademickiej. Wrocław, czyli dzisiejsza stolica Dolnego Śląska, stanowił ważne miejsce w jego karierze naukowej, ponieważ od 1923 r. Guardini był profesorem Wydziału Teologii Katolickiej tutejszego uniwersytetu. Z okazji rocznicy śmierci tego monachijskiego teologa Obserwatorium Społeczne we współpracy z II Katedrą Teologii Dogmatycznej Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu zorganizowało 28 maja 2019 r. międzynarodową konferencję naukową poświęconą myśli Guardiniego. Przed laty ukazało się kilka pozycji tego autora w języku polskim (m.in. *O duchu liturgii*, *Bóg – nasz Pan Jezus Chrystus*) oraz kilka opracowań jego dorobku. W polskiej literaturze teologicznej wciąż jednak brakuje bliższego spojrzenia na myśl tego dwudziestowiecznego katolickiego teologa i jej recepcji.

Na plakacie promującym to wydarzenie znalazło się dwanaście nazwisk prelegentów reprezentujących nie tylko polskie, lecz także niemieckojęzyczne ośrodki akademickie oraz instytucje naukowe. Jako pierwszy głos zabrał dr Johannes Modesto, który jest postulatorem procesu beatyfikacyjnego Guardiniego. Podkreślił, że proces beatyfikacyjny dobiega już końca i w niedalekiej przyszłości można spodziewać się wyniesienia na ołtarze tego Sługi Bożego, którego ciało zostało złożone w kościele św. Ludwika w Monachium.

Jeden z organizatorów konferencji, ks. prof. dr hab. Grzegorz Sokołowski, oficjalnie rozpoczął spotkanie od przywitania gości, po czym krótko przypomniał życiową drogę Guardiniego. Szczególnie przybliżył naukowy biogram tego myśliciela. Następnie głos zabrał ks. prof. dr hab. Włodzimierz Wołyniec – rektor Papieskiego Wydziału Teologicznego, który wyraził swoją radość ze zorganizowania konferencji oraz spotkania przedstawicieli różnych ośrodków naukowych.

Pierwszą część obrad zainaugurowała swoim wykładem prof. dr Hanna Barbara Gerl-Falkovitz, która jest uznanym znawcą myśli teologiczno-filozoficznej Guardiniego. Wygłosiła wykład pt. *Wezwani przez to, czego jeszcze nie ma. Nowy początek lub kultura chrześcijańska w oczach Romano Guardiniego*. W swoim wystąpieniu wskazała m.in. na ważną różnicę pomiędzy dwoma łacińskimi terminami *initium* oraz *principium*. Pierwsze z nich podkreśla jednorazowość stworzenia, a drugie wyraża nowość chrześcijaństwa, które sięga ku eschatologicznej przyszłości.

Kolejnym prelegentem był ks. dr hab. Andrzej Kobyliński z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W tytule swojego wystąpienia zawarł on intrygujące pytanie: *Romano Guardini czy Immanuel Kant? Implikacje etyczne autonomicznej wizji człowieka*. We wstępie do swojego referatu podkreślił, że prace pani prof. Gerl-Falkovitz już w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku wydobywały osobę oraz myśl Guardiniego z teologicznego zapomnienia. Osadził on myśl filozofa w aktualnym kontekście życia Kościoła katolickiego, zmagającego się m.in. z problemem pedofilii, który według prelegenta może mieć porównywalne skutki do reformacji Marcina Lutra, oraz z próbami decentralizacji. Ostatnim prelegentem był ks. prof. dr hab. Marian Nowak reprezentujący Katolicki Uniwersytet Lubelski. Okazuje się, że teologia Guardiniego dostarcza inspiracji także dla pedagogiki, która chce integralnego rozwoju człowieka. Po wystąpieniach rozpoczęła się krótka, lecz interesująca dyskusja. Jednym z jej uczestników był ks. Andrzej Kobyliński, który wspominał o renesansie myśli niemieckiego filozofa pod koniec lat osiemdziesiątych, w następnej dekadzie oraz na progu XXI w. Pytał on jednocześnie o recepcję myśli Guardiniego w teologii niemieckojęzycznej.

Kolejną sesję otworzył wykład ks. dr. hab. Marcina Worbsa z Uniwersytetu Opolskiego. Prelegent, posługując się popularnym porównaniem liturgii do dziecięcej zabawy, wskazał na wybrane wątki teologii liturgii Guardiniego. Za monachijskim myślicielem wskazał, że liturgia nie może posiadać wymiernego celu, ale ma przede wszystkim służyć uwielbieniu Boga. Rozróżnił także dwa pojęcia – sens i cel liturgii. Przypominał, że liturgii nie można traktować instrumentalnie. Jako kolejny głos zabrał prof. dr hab. Maciej Mańkowski z Instytutu Filozofii Uniwersytetu Wrocławskiego. Swoją referat zatytułował *Koncepcja osoby Romano Guardiniego i jej relacyjne rozumienie*. Ukazał w nim, że dla bawarskiego teologa i filozofa osoba posiada kilka płaszczyzn, m.in. przynależność i relacyjność. Odwołał się także do elementów chrystologii, w której można odnaleźć „biegunowe napięcie”, o czym pisał Guardini. Z kolei dr Albrecht Voigt z Uniwersytetu Technicznego w Dreźnie pytał o światopogląd prezentowany przez niemieckiego teologa. Warto przy tym wspomnieć, że ten monachijski myśliciel przez lata kierował katedrą światopoglądu chrześcijańskiego. Po wspomnianych trzech wykładach rozpoczęła się żywa dyskusja. Pytania o istotę katolicyzmu według Guardiniego kierowano m.in. do dr. Albrechta Voighta, który jest konwertytą ze wspólnoty ewangelickiej do Kościoła katolickiego. Podczas dyskusji głos zabierali nie tylko prelegenci, lecz także studenci Papieskiego Wydziału Teologicznego. Pytanie o związek koncepcji osoby wypracowanej przez Guardiniego z teorią duńskiego filozofa Sørena Kierkegaarda postawił dr hab. Jacek Aleksander Prokopski z Politechniki Wrocławskiej.

Beatrix Kersten swoim wystąpieniem rozpoczęła ostatnią popołudniową sesję wykładów. W swoim wystąpieniu ukazała spojrzenie na akt stworzenia z pomocą myśli teologicznej i filozoficznej Guardiniego. Prelegentka studiowała m.in. slawistykę, skandynawistykę oraz historię Europy Wschodniej. Pozwoliło to jej rozpocząć swoje wystąpienie w języku polskim oraz nadało referatowi charakter

interdyscyplinarny. Kolejno zabrał głos René Kaufmann, pytając o zło i teodyceę w pismach Guardiniego. Po tym referacie swoje wystąpienie zaprezentował ks. dr hab. Grzegorz Bachanek z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Ukazał on aktualny problem racjonalności wiary u dwóch współczesnych teologów: Guardiniego oraz Ratzingera. Według pierwszego z nich człowiek nie potrafi oddzielić swojej wiary od kontekstu świata, a zatem wezwany jest to ukazywania racjonalności wiary. Ratzinger odwoływał się do myśli Guardiniego, gdy wskazywał na prymat prawdy nad etosem. Ostatnim prelegentem był dr Paweł Beyga. Swoje wystąpienie poświęcił aktualności teologii liturgii monachijskiego teologa. Przyczynkiem do takiego tematu stała się setna rocznica opublikowania niewielkiej książeczki pt. *O duchu liturgii*. Prelegent ukazał kontekst życia Guardiniego, którym był ruch liturgiczny. Następnie w swoim wystąpieniu wskazał wybrane elementy teologii liturgii bawarskiego myśliciela oraz podkreślił aktualność poruszanych przed stu laty problemów. Okazuje się, że reformę liturgii można powiązać z duchem tamtych czasów, czyli m.in. posoborowym zamieszaniem w Kościele oraz z rewolucją kulturową lat sześćdziesiątych XX w.

Podsumowania konferencji podjął się jeden z jej organizatorów, czyli ks. prof. dr hab. Bogdan Ferdek. W krótkim wystąpieniu wskazał na Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu jako prawnego kontynuatora przedwojennego katolickiego wydziału teologicznego obecnego Uniwersytetu Wrocławskiego. Obecnie teologia akademicka uprawiana we Wrocławiu znajduje się poza strukturami uniwersyteckimi, jednakże dzięki pracy niektórych naukowców z Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Papieskiego Wydziału Teologicznego ta więź nie uległa do końca zerwanu. Ksiądz prof. Bogdan Ferdek wyraził jednocześnie nadzieję, że już niedługo zostanie dokonana beatyfikacja Guardiniego – filozofa, teologa i duszpasterza, który w każdym wymiarze swojej pracy służył prawdzie, o czym przypomina tablica zamieszczona w kościele św. Ludwika w Monachium.

Ta interdyscyplinarna międzynarodowa konferencja była wydarzeniem szczególnym, gdyż podejmowała dorobek bodaj najbardziej znanego teologa związanego z wrocławskim wydziałem teologicznym. Podczas niej w auli Papieskiego Wydziału Teologicznego można było spotkać nie tylko znawców i pasjonatów myśli Guardiniego, ale także licznych studentów oraz doktorantów. Warto wspomnieć, że prof. dr Hanna Barbara Gerl-Falkovitz przyjechała do stolicy Dolnego Śląska razem ze swoimi uczniami. To właśnie ona wzbudziła zainteresowanie dorobkiem tego wyjątkowego naukowca, kapłana i chrześcijanina, którym był w najnowszej historii Kościoła Guardini.

